

Majelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félre 6 ft, év-
negyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-torlatca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet
hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: 81 hasábas garmond sorért 1-ször
7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás
után 30 kr. helyegj. — Hirdetéseket felvételnek:
Helyben: a kiadó-hivatalban és Demján László
könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-
utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-
nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Voll-
zeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent
Nyiteltéri cikkek:
sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szer-
kesztőséghez címzendők. — Előfizetéseket s hir-
detési díjak a vidékről a szerkesztőséghez
küldendők be.

Előfizetési feltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

egész évre	12 ft o. é
félre	6 „ „
évnegyedre	3 „ „
egy hóra	1 „ „

Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztő-
ség, Demján László ur könyv- és Keresztény Pál
ur papirkereskedése.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

A bel-politika tengeri kigyója!

(Brrr.) Az igazságügyi költségvetés tárgyalása
alkalmával történt, hogy pártunk bölcs vezérének nézetei,
a reformált jogszolgáltatás működését megelőző, előke-
szítő átmeneti intézkedéseket illetően eltértek azon mun-
kálattól szabványaitól, melyeket az igazságügyér a képi-
selőház előtt is védelmezett; ugyanakkor történt meg az
is, hogy a ház többsége, e korántsem cardialis kérdés-
ben a miniszteri javaslat mellett pontját Deák Ferencz mó-
dosítványa értelmében igazította ki, s a jobboldal egy
része ez alkalommal együtt szavazott a baloldal töme-
gével.

Tagadhatlan, hogy az ily jelenségek pillanatnyira
megzavarhatják az érdekelt parlamenti párt egységének
harmonizációját; azt is be kell ismernünk, hogy ily esetnek
a pártconferenciák ildomos eljárása mellett nem lenne
szabad előfordulni, minthogy néha a kis félreértésből is
származhatik nagy baj; hanem, hogy az ilyen casus
példálatlan lenne a parlamenti életben, sőt, hogy okvetlen
maga után vonná a pártmegosztást — ezt csak a tör-
vényhozás menetével, a szabad eszmecsere természetével
teljesen ismeretlen, vagy a saját vágyakozásától elvakult
elfogultság állíthatja, hirdetheti.

A fennírt casus, még is ily magyarázatokra
szolgált alkalmul az ellenzéki lapoknak. Egyik kaczaga
örül a mesterségesen összealkotott többség általa képzelt
bomlásának, s bár önmaga se tagadhatja, hogy a De-
ákpárt egy része a baloldallal egy értelemben szavazott
az egész többségre illeszti az egyik részt sem illető azon
vadászt, mely szerint a háza érdekét a miniszteri teljate-
lomnak alárendeli, — eltűri a háza életkérdésének elha-
nyagolását, — megfélejkeztet hazafiai kötelességeiről
stb. stb., s elvesztette erkölcsi létjogát; miből az a kö-
vetkeztetés, hogy a dolgok és a természet rendje, az élet
szüksége hívja fel a baloldalt a kormányrud megraga-
dására.

A fata morgana látománya a politikai küzdőter-
en gyakrabban ismétlődik, mintsem a magyar rónaságon,
vagy a tengerek szírtes vizein; ez okozhatta ott balfélől
is azt a láttani csalódást, hogy egyszerű nézeteltérésből
pártbomlást látnak kimagaslani, — valamint azt is, hogy
még a nálunk rég hitelét veszített „N. fr. Presse“ mende-
mondáját is kész és erős argumentumként fogadják, mely
szerint Deák Ferencz az új miniszterelnöknek nem ígérte
volna meg föltétlen gyarmolítását, hanem „előbb az új
cabinet működését akarja látni s bekövetkező esetekre
teljes szabad-ágot tart fel magának.“ De kár, hogy nem
használnák fel érvül azt is, a mit külföldi lapok egy Deák
és Tisza közt a jelenlegi többség megbontására irányuló
com. litról regélnek!

A Deák és Bittó közt felmerült vélemény-eltérés
miodenesetre hullámvázba hozta volt a többséget s az
így és ez által okozott sugártörődés a gyengébb szemű
politikuskok elé rajzolhatta a hön sovárgott, régóta várva
várt deák-párti bomlódást.

Amde a politikai csalódás tengeri kigyója az egész
Ezt a csoda-szörnyet pedig habár az 50-es években egy
vakmerő amerikai csethállás kapitány szemén szúrta,
feldarabolta, kikötötte szállította, — utóvégre is senki se
látott belőle egyetlen tonna zsirt, vagy halcsontot; —
így fognak jární politikai ellenállásaink is a deákpárt
szélszokadozottságának hiúz szemekkel való vizsgálatá-
ban, kiutolésével: egy idő múlva észreveszik, hogy erős,
compact, egész az fejben és tagokban, nemcsak a par-
lamentben, de a muicipiumokban is.

Hagyjuk tova uszni azt a tengeri kigyót — a ten-
ger fenekén, hisz a választások közeledével ugy is sok-
szor fel fog még merülni, a gyengébb idegzetű deák-
pártiak rémítgetésére vagy balra csábítására; mert hát ez
látszólag jó kortes eszköz, de csak látszólag, hisz már
is elkopt, s ha még gyakran előveszik, a markolata se
marad meg e félelmesnek képzelt politikai szabványak.

Társadalmunk bajai

különös tekintettel

az öngyilkosságra.

DOBRÁNSZKY PÉTER,

jog- és bölcsészettudor, kir. jogtanártól.

XX.

Azok, a kik az öngyilkosságon nem látnak
büntényt, a következő felfogással védik állás-
pontjukat:

1. Senki önmagán büntényt nem követhet el.

2. Az államnak nem állhat jogában az egyé-
nek magámdolgaiba avatkozni; már pedig az ön-
gyilkosság magán-ügy.

3. Kegyetlenség volna a szerencsétlent kény-
szeríteni, hogy kioldjék és magát a szenvedésektől
meg ne menthesse.

Azonban, a kik ily tanokkal állítják magukat,
nem gondolják meg mindenekelőtt, hogy az ember
tehetségei összességével részben a magáé, részben a
társadalomé, mely őt szülte, nevelte és fenntartja.
Az embert, a ki a lét ezer meg ezer fonálán függ
össze a társadalommal, olybá tekinteni, mint a kinek
pusztán magán-dolga önnönmagával azt cselekedni,
a mit tetszik, oly felfogás, mely a társadalom tagját
minden tartozásoktól és kötelektől jogtalanul
felmenti.

A ki magát megönsönkítja, hogy alkalmatlan
legyen katonának, azt megbünteti a törvény; de a
ki magát megöli s az által egyáltalán képtelenné lesz
valamennyi polgári kötelemeinek teljesítésére, az
büntetlen marad; oly logika, mely börtönbe dobja
azt, a ki sérelmet okoz, és szabadon bocsátja a
gyilkost.

Ha valaki bankrottirozik, rászedi és megká-
rosítja hitelezőit, megrendíti a közhitelt: azt a tör-
vény karja sújti, és az nem tekintetik magámdol-
gának. A ki azonban a legnagyobb bankrottot
követi el, mert nemcsak néhány embert, hanem az
egész társadalmat megcsalja, tartozásainak önkényes
lerázásával, az nem követ el büntényt és büntetlen
marad!

Különbben is hamis és veszedelmes tétel egy-
általán állítani, hogy az állam az egyének magán-
dolgaiba nem avatkozhatik, mert a „magámdolgo-
ly“ czéggé fajulhatna, melynek oltalma alatt sza-
badon garázdálkodhatnék bármely gonosztevő.

Az államnak minden erővel és tehetséggel
számolnia kell, mert a közönyösség céljai rová-
sára lehetne.

Azon nézetre pedig, mely kegyetlenségnek
tartja az öngyilkosságot tilalmát, az az észrevéte-
lem, hogy minden kötelem teljesítésében — lega-
lább igen sokaknál — valami rossz, valami teher,
sokszor valóságos kín és gyötrellem van; azért még
sem tartja senki sem kegyetlennek az államot, ha
az oly embert bünteti, a ki nem akar adót fizetni,
katonáskodni vagy a háboruba menni, hol életét
kell kockára tenni, és a miatt szegény agg szüleit,
gyámoltalan gyermekeit, vagy talán éppen beteg
nejét otthon hagyni, a bizonytalanság és nyomor
öleiben.

A katonának ez iszonyu kín, mégis mennie
kell, mert ha nem követné az állam parancsát ön-
kényesen, kényszerrel és büntetéssel szorítnák az
engedelmségre, sőt alkalmazásba jöhet az a
„Pulwer és Blei“ is — uti figura docet. — Hát ez
talán kegyetlenség az államtól? semmi egyéb, mint
jog, a mely kivétel nélkül érvényes minden polgár
irányában.

A kegyetlenség elmélete tehát a társadalmi
kötelek tekinteten kívül hagyásából származik és
olyan következtetésekre vezethetne, melyek az
állammal szemközti a kötelek teljesítése helyett
vadászt és erőszakoskodó izgalmat szülhetnének,
ugy hogy álfogásokkal játszathatnék ki a jogkötelmi
viszonyt.

Ezen felül senki sem tudhatja előre a bajban,
nem fog-e helyzete megint javulni, a mikor aztán
újboldolgai és kötelei után láthat; nem szabad
ennél fogva a javulás lehetőségét és a kötelek tel-
jesíthetőségét könnyelműen megsemmisíteni; el kell
követni legalább azt, a mit lehet önmagunk meg-
mentésére, és a végett, hogy a társadalomnak kárt
ne okozunk; csak a ki ily küzdelmek közt bukik
el, talál mentő körülményeket a közélet előtt: jó
szándékai és önvédelmi erőködései büntelenné te-
szik; mert lehetlenségre senki sem szorítható. ²⁵⁾

Az öngyilkos már példája által is erkölcsi
kárt okoz, a mi annál nagyobb, minél több ké-
pessége és tartozásai voltak a társadalom iránt;
mert ha „erős“ jellemű, „mivelt“ és magas állásu
emberek követnek el öngyilkosságot: a gyengébb-
bek annál könnyebben igazolhatják büntényeiket az
erősek példái által.

Az erkölcsi káron kívül továbbá erő- és
tehetségektől fosztja meg az öngyilkos az államot,
a mi egyenesen gazdasági kár.

²⁵⁾ Az tehát — nézetem szerint — nem lehet
kérdés: vajjon büntény-e az öngyilkosság; (kérdést csak
a büntetés lehetősége és minősége képezhet.) Az öngyl-
kosi büntelenné csak oly körülmények tehetik, mint más
büntevőket, például: beszámíthatatlan egyéni állapotok,
elmezavarodás vagy más mentő körülmények, melyek
az emberöltést büntelenné teszik. A gyermekkitévés
büntény és mint olyan büntetettik; amde ha a szülők
megölik magukat és öntehetetlen gyermekeiket fedeztet,
gondozás, gyamol nélkül ott hagyják a nyomor halálos
öleiben: ez már más tekintet alá essék! Megvallom: én
nem értem az ily logikát!

Az ember ugyanis szükségletekkel jön a vi-
lágra, a tehetségeket pedig csak magvát hozza
magával, úgy, hogy szükségletei hasonlíthatatlanul
nagyobbak tehetségeinél; ha az újdonszületett gyer-
mek magára hagyatnék, mindenki ismeri a sorsot,
a mely összefügg; a tehetetlen csecsemő tönkre
menne az anya emelője és gondozása nélkül, véde-
lemre szorul az idő támadásai ellen, ruházatra, fe-
délre, élelemre van szüksége, már csak hogy meg-
élhessen. Mennyi munka és türelem fekszik csak a leg-
egyszerűbb szükségletek fedezésében is, azt csak az
sejtheti, a ki összehajítja az órákat, melyeket az
anya gyermekének áldozott, a ki meggondolja,
mennyi erőködésbe került annyira jutni a társa-
dalmi műveltségben, hogy csak egy szerény kuny-
hót építhessünk; hány kéz és fej rontotta magát,
miz az ember oda jutott, hogy a természet vado-
naiból magának kenyértermő földet készíthetett?
A nemzetgazdászok kiszámítják, mennyibe kerül
egy embernek felneveltetése addig, míg magát el-
tartani képes. Block Maurice*) szerint egy fran-
cia munkás gyermeke 15 éves koráig legalább
4,200 frankba kerül; egy oly ifjunak a nevelte-
tése pedig, a ki a tudományos pályán készül az
élethez, részint nagyobb igényeinél fogva, részint,
mert 25 éves kora előtt átlagosan nehezen jut ön-
állóságra, legkevésbé 27,000 franknyi költség-
gár jár. Azonban ha mélyebben elemezzük azon
értékeket, melyeket a társadalomtól kapunk, ezen
számítás hiu kísérletként marad a valóság mögött.

Az a türelem, melyet a nemzetgazdász-
szok vesznek fel, nem felelhet meg a befektetések
egyenértékének, melyeket az ember a társadalom-
tól kap s annál kevésbé lehet mértéke az ember
értékének. Az ember hasonlíthatatlanul többet fo-
gad el a társadalomtól, mint a mennyit viszont-
szolgáltat. A ma élő emberért talán már évez-
redek előtt megkezdtek a munkát. Gondoljunk csak
arra, hogy logegyszerűbb szükségleteink fedezése
végett is sokszor világrészekhez kell fordulnunk.
Mennyi munka és szorgalom, mennyi ide-odaszállí-
tás, mily szelleműs feltalálások voltak szükségé-
sek, csak hogy egy öltözék ruha létrejöhessen! ²⁶⁾
Amerika gyapotot, India indigóját, Németország
lenét és vásznát, Brazília bőrt szolgáltatja hozzá;
mindezen anyagok más-más helyekre küldetnek,
a hol aztán a célnak megfelelőleg feldolgoztatnak.
Vagy ki számíthatná föl azt, mennyibe kerül az a
darab kenyér, mely legegyszerűbb, de legszüksé-
gesebb táplálékunk? Előbb a földet fatörzsektől,
mocsároktól kell megtisztítani, feltörni, bevetni,
a vetést oltalmazni, és e végre az emberek közt
biztos állapotokat létesíteni, aztán aratni, behordani,
csépelni, örölni, gyurni, sütni. Más munkásoknak
pedig még előbb a vasat és acélt ki kellett a föld
gyomrából hordani és abból, valamint fa- és kő-
anyagokból a mivelés és feldolgozáshoz eszköze-
ket előállítani, másoknak megint az állatokat, vagy
a természet elemeit kellett meghódítani; mind oly
dolgok, melyek egyenként véve is felszámíthatlan
munkaerőt követelnek, és pedig a legkülönbözőbb
helyeken és időkben alkalmazva.

És mi minderre van még szükségünk! Hány-
féle eszközök- és segédszerek! Ha kilépünk,
kövezett és világított utcákat találunk; ha bir-
tokunkban megtámadnak, van bíró és törvény, a
mely véd, és mind e végre mennyi ismeret, tu-
domány, áldozat szükséges előfeltételül! Ha uta-
zunk, mások munkája időnként és erőnkét meg-
kíméli, a mennyiben már sik talajt, szabályozott
folyókat, vízi és száraz utakat találunk, a melyeken
gőzről repül velünk. Hát értelmi és erkölcsi szük-
ségleteink fedezéséhez mennyi szellemi és kézi
erő járul!

A „Kol. Köz.“ eredeti távsürgönye.

Prága. A csehek vezetői e napokban a
felett tanácskoztak, hogyan lehetne a köze-
lebbi választásoknál Magyarországon a szláv
elemet erősíteni, a szóból nem lett megál-
podás.

Cetinje. A senatus elnöke fontos po-
litikai küldetésben Szt-Pétervárra utazott.

Párisban Bismarck Arnim gróf párisi
porosz-német követhez intézett jegyzékéből
azt olvassák ki sokan, hogy a vér és vas em-
bere ürügyet keres a Franciaország elleni
újabb föllépésre, minthogy igen gyorsan látja
erőhez jutni.

A „Pos. Ztg.“ szerint a kaukaszusi tör-
zsek 10,000 önkéntest ajánlottak fel a czár-
nak európai háboru esetére; feleletül nyer-

*) Annuaire de l'écom. polit. et de la statist. Paris.
26) Bastiat: Harmonies économiques. 18—24. l.

ték. hogy Oroszország békében él az egész
világgal s ha kühaborura kerülne is a dolog
elegendő haderővel bir minden támadás visz-
szautasítására.

Legújabb táviratok.

Petersburg, decz. 27. A császári parancs el-
rendeli 1872-re az újonozást az egész birodalomban
és Lengyelországban 1000 lélek után hat egyén soroz-
tatik be a szász és tengeri haderő kiegészítésére. A
hivatalos lapban megjelent a párisi orosz nagy követ ki-
nevezetése.

Bécs, decz. 27. Az alkotmányhi párti képviselők
értekezlete elhatározta, hogy a trónbeszédre, felirattal
fognak felelni, s az adóelőterjesztéseket haladéktalanul
elfogadják.

1241. sz. 1871.

A kolozsvári keresked. kamara- kerület iparosaihoz!

Köztudomásu dolog, hogy 1873 május hava 1-én
Bécsben általános világkiállítás nyílik meg.

E kiállításban való részvételre valamennyi kül-
állam, és Magyarország is fel van hívva.

A kereskedelmi minster ur ő nmaga a kamarákhoz
intézett felszólításában a többek közt a következő sza-
vakkal emeli ki a kiállítás fontosságát hazánkra nézve.
„Nem szükséges magyaráznom — így szól a minster ur
— mennyivel közelebb érinti e bécsi világkiállítás hazánk
érdekeit s mennyivel inkább veszi igénybe támogatásun-
kat, mint a Párisban és Londonban tartott előbbi világ-
kiállítások. Tekintve azt, hogy Bécsben legelőször jele-
nünk mng, mint szabad, önálló állam, — hogy a kiál-
lást rendező állammal egy és ugyanazon Uralkodó alatt
állunk, — hogy annak legközelebbi, sőt egy és ugyan-
azon vámtérülethez tartozó szomszédjai vagyunk, a kik
közti a fogyasztás és termelés kölcsönössége a legsűrűbb
kereskedelmi érintkezést tartja fenn, — tekintve, hogy
hazánk kivitel kereskedése új összeköttetésekre tehet
szert, ha a külföld e kiállításon a magyar östermelés hű
képével találkozik, és tekintve végre azt, hogy mi ma-
gunk is alkalmat nyerünk a kiállított külföldi hasonter-
melés megismerésére által megbecsülhetlen ulmptatást
szerezni saját czikkeink tökéletesítésére: — nem ké-
telkedik a kormány, hogy hazánk összes termelői ép
ugy becsületbeli kötelességnek, mint saját érdekük sür-
gős követelményeinek fogják ismerni, a bécsi világkiál-
lításban minél nagyobb mérvben és minél tökéletesebb
tárgyszorozattal venni részt és nemzetgazdasági fejlődé-
sünk minél méltóbb képét mutatni be a többi nemze-
teknek.“

E meleg hangon irt felszólítás folytatja a minster
ur a m. kormány nevében kijelenti, hogy e világkiállítás
ügýt minden kitelhető módon kész előmozdítani és gyá-
molítani.

Midőn tehát ezek alapján a kamara is siet a kerü-
letében lakó iparosokat, vállalatokat, s általában minden
termelőt a tervben levő kiállítás ügyére előre is figyel-
meztetni, azon reményben s azon számítással teszi, hogy
az óhajtott részvét e kamarakerületben sem fog hiányozni;
sietünk e figyelmeztetéssel azon okból, hogy idejök le-
gyen azoknak a szükséges készülődésre, a kik e kedvező
alkalmat fel akarják használni hazai iparunk bemutatá-
sára a bécsi kiállításon, a hol ugyszólv az egész világ
ipara két versenyre s fog egymással megismerkedhetni.

Figyelmeztetni kívánjuk a vállalkozókat arra, hogy
még soha sem kínálkozott kedvezőbb alkalom a magyar
iparnak, magát megismertetni, mint most, a mikor a
kiállítás csak a szomszéd országban van, a hova a vasut
olcsóvá, könnyűvé s közelíté teszi a készítmények el-
szállítását, s a hol a magyar állam számára külön bi-
zottság felügyelete alatt külön osztály lesz nyitva; a hol
az egyes kiállítók maguk is csekély költséggel szemé-
lyesen megjelenhetnek, czikkeik kiállítását intézhetik, az
egész világipar hasonló czikkeit tanulmányozhatják, ké-
szítményeik eladására új összeköttetéseket, új piacot
szerezhetnek.

Egyáltalában e kiállítás annyira szembeszökő és
sok előnyvel kínálkozik, hogy kétség kívül minél szá-
mosabban fogják megragadni az alkalmat, a mely köz-
vetlenül minden egyesre, s közvetve edes hazánkra anyagi
hasznok és erkölcsi diadalok kulforrása lehet.

De hogy méltán jelenhessünk meg a versenyteren,
ahoz előkészület szükséges, és épen azért ismételtten
kiemeljük, hogy e felhívással azért sietünk, hogy min-
den vállalkozónak elég ideje legyen rendes foglalkozása
mellett azon czikkeket gondos előállítására, a melyekkel
a versenyre kilépni szándékozik.

És itt szükségesnek tartjuk megemlíteni, hogy a
kiállítandó készítmények versenyképességének megítélé-
sénél nem mindig azon szempont az irányadó, hogy
azok műremekek legyenek, hanem, hogy a készítmény-
s. a cizelluak s azon viszonyoknak, a melyek közt használ-
tatik, a legjobban megfeleljen és ára a készítőre és vo-
vőre nézve egyaránt méltányos legyen.

A miniszter ur előbb említett körlevelében a m.

kormány anyagi és erkölcsi gyámságát is kildatáshelyezvén, minden bizonynyal számíthatni tehát arra, hogy a kiállítókat és czikkeiket a vaspályák tetemesen leszállított áron fogják szállítani, s hogy a kiállítási biztosok a szükséges utasítással és felvilágosítással minden tekintetben gyámságolják fogják.

E komara addig is, a mig az e czélra kinevezett országos bizottság és annak albizottságai működésüket megkezdénék, részéről minden lehető utasítással szolgál s előleges tájékoztató szükségnek vélte a bécsi világkiállítás beosztását egész terjedelemben közölni.

Fel tehát, tisztelt iparos polgártársak, fel a versenyre! mutassuk meg, hogy a szorgalom és munka terén is bátran kiállunk Európa népeivel; mutassuk meg, mit tanultunk eddig, s keressük fel az alkalmat tanulmányaink kiegészítésére, iparunk tökéletesítésére.

Kolozsvárt, december 10-én 1871.

A kereskedelmi és iparkamara.

Finály H. L., Ákoncz János, Kremer Ferencz, elnök. alelnök.

Gámán Zsigmond, titkár.

Az 1873 május 1-én megnyitandó bécsi világkiállítás beosztása.

1. csoportozat. Bányászat és kohászat.
2. csoportozat. Mezőgazdaság, erdészet és kertészet.
3. csoportozat. Vegyészeti ipar.
4. csoportozat. Iparterméki táp- és élvezeti szerek.
5. csoportozat. Szövő és ruházati ipar.
6. csoportozat. Bőr- és kautsuk-ipar.
7. csoportozat. Fém-ipar.
8. csoportozat. Fa ipar.
9. csoportozat. Kő-, anyag- és üveg-árúk.
10. csoportozat. Róvidárú-ipar.
11. csoportozat. Papir-ipar.
12. csoportozat. Nyomdászati művek és iparszaki rajzok.

13. csoportozat. Gépűgy és szállítási eszközök.
14. csoportozat. Tudományos műszerek.
15. csoportozat. Zenészetű műszerek.
16. csoportozat. Hadászat.
17. csoportozat. Tengerészet.
18. csoportozat. Építészetű és polgári mérnökiűgy.
19. csoportozat. A polgári lakház, belső berendezésével és bútorzatával.
20. csoportozat. A parasztház, belső berendezésével és szerszámaival.
21. csoportozat. A nemzeti házi ipar.
22. csoportozat. A műipari muzeumok hatályosságának feltüntetése.
23. csoportozat. Egyházi művészet.
24. csoportozat. Korábbi időkakokból való mű- és műipari tárgyak, műbarátok és gyűjtők által kiállítva. (Exposition des amateurs).
25. csoportozat. A jelenkori képzőművészet.
26. csoportozat. Nevelés-, oktatás- és művelődésűgy.

Mellék-kiállítások. 1. A találmányok története. 2. Az iparok története. 3. Cremonai hangszerek kiállítása. 4. A hulladékok értékesítésének feltüntetése. 5. Az áruk története. 6. A világherkeselem feltüntetése.

Ideiglenes kiállítások. 1. Élő állatok (lovak, szarvasmarhák, juhok, sertések, kutyák, baromfi, vadak, halak sat.) 2. Leölt baromfi, vadhús, hús, zsiradékok sat. 3. Tejgazdasági termékek. 4. Kertészeti természetmúzeumok (friss gyümölcs, friss zöldség, virágok, növények sat. 5. A mezőgazdaság és erdészet terén előforduló ártalmas növények.

Ezen kiállításokra nézve külön határozmányok fognak közzétetni.

Kelt Bécsben, 1871-diki szeptemberhő 16-án.

A vezér-igazgató:

Báró Schwarz-Senborn.

Bismarck herceg a franciaia viszonokról.

Bismarck herceg Arnim gróf versaillesi követhez a német katonák ellen franciaia részről kiinduló merény-

letek s az ide vonatkozó redszabályok ügyében a következő sürgönyt intézte:

„Berlin, 1871. decz. 7. — Méltóságod a sajtó által értesült azon benovomásokról, melyeket a meluni és párisi felszabadítás Németország közvéleményére gyakoroltak; bármennyi párt is van nálunk, e tényekkel szemközt mindnyájan egy véleményen vannak. Távol fekszik tőlünk a franecia kormányt felelőssé tenni az esküdtek iteleite uiatt, és szívesen elhisszük, hogy az ily pereknél résztvevő tisztviselő hangulata fölött sem uralkodhatik. Ellenkezőleg ama tény, hogy a jogérzet Franciaországban azon körökből is, melyekben kiválólag kereszű az állami rend és biztosított igazságszolgáltatás barátait, oly teljesen eltűnt, Európát abba a helyzetbe hozza, hogy ama nehézségeket méltányolhassa, melyek Franciaország törökveisei ellen gürdülnek, midőn a jog és rend iránti érzéket azon nyomástól meg akarja szabadítani, mely alatt a tömegek szenvedélyei miatt tartatik.

He tehát méltóságodat mégis felszólított, hogy e tárgy fölött Rémusat urral értekezék, ugy ez nem azért történik, hogy a német sajtó szemrehányásait a franciaia kormányhoz terjesszük, hanem hogy ama mentegetésnek elejét vegyük, hogy mi ama következmények fölötti nézetünk, melyek ily események ismétléséből keletkezendének, idejekorán ki nem üyívanítottuk.

Ha oly büntények, mint az említett gyűsség, megtorolatlanul maradnak, ugy a megsértett közérzet hajlandó, mert igazság ki nem nyerhető, kényszereszközökkel kívánni. Ha nekünk lehetséges volna a párisi és meluni igazságszolgáltatás állásponjtára helyezkednünk, ugy a jus talionis oda vezetne, hogy a franeciák meggyilkoltatása, ha az törvényhatóságunk körében történik, maga után többé nem vonna büntetést. Az erkölcsi műveltség foka és a beesületes jogérzet, mely a nemet népnek sajátja, ily lehetőséget kizárnak. Mindazonáltal ily események után nehéz lesz, ha ilyes büntények ismét elfordulnának, a közvélemény Németországban a franciaia igazságszolgáltatásra való utalással kielégíteni. Közvetlen vödöszerű tehát az elfoglalt területeken csapatparancsnokaink az ostromállapot kihirdetés által a csapatok elleni büntények részére a katonai törvénykezést biztosították. Azon esetek, midőn a tettes elfogatása azonnal lehetséges, nemzetközi nehézségekre nem fognak okot szolgáltatni. De minden kiadás utáni kívánságunk, melyet majd tennünk kellend, Franciaországban a közvéleményt izgatni és lehangolni fogja. Mi tehát akkor, midőn Tonnelet és Bertin kiadása megtagadatott, Franciaország igazságszolgáltatásában megbízván, kívánatunkkal fölhangyunk. Jövöben azonban a német nemzet méltatlankodásával szemben nem lehetünk ily tartózkodók, hanem mi a kiadás megtagadásánál kényszerítve lennénk franeciákat kezesekül elfogni és elvinni, a legszölső esetben továbbra ható redszabályok által kívánatunk teljesítését eszközölni, — a mely eshetőségtől megkíméltetni, a legelőnkben óhajunk.

Nem tekintve a közös vonatkozásainkat fenyegető veszélyeket, melyektől e tekintetben tartanunk kell, a meluni és párisi események tanuságát tesznek a műveltebb és jobbmódu lakosság Németország elleni hangulatáról, mely jövö magunktartására saját biztonságunk érdekében nem maradhat befolyás nélkül. Meg kell vallanunk, hogy a mult évben Franciaország által minden ok nélkül megátadattunk, és mégis a diadalmas védelmünk fölötti elkeseredettség oly szenvedélyes még azokbun a körökben is, melyekből az esküdtek, az államügyeszek, ügyvédek és bírák származnak, hogy azokban az alkudozásokban, melyeket Franciaországgal még folytatnunk kell, nemcsak a békeföltételek kivitelenek biztosítását, hanem a departementokon belül állásunk védő helyzetét is tekintetbe kellend majd vennünk. Méltóságod emlékezni fog, hogy az utóbbi alkudozások Poyer-Quertiérral azzal a bizalommal folytak, hogy az elfoglalt helyekről a visszavonulás a békekötésben kitett határidőnél korábban fog eszközölni. Ama tény, melyet a meluni és párisi események a műveltebb franeciák hangulatára és czéljaira is vetettek, e bizalmat elüzte és pedig

annál inkább, mert a rend és jog barátai a franciaia sajtóban nem érezték magukat elég erőseknek, nyilvánosan elítélai az esküdtek, a jogtudó személyek és a tapsoló közönség magukatartását. A kevés hang, melyek szerény méltatlankodásra fölborodtak, azokat csak a hasznossági tekintetre alapították, hogy t. i. a németek az elfoglalás következtében most még képesek Franciaországban ártani, de nem nyilatkoztatták ki, ha ugy az igazságszolgáltatás módja, miként ez történt, az igazság, az állami rend örök elveivel és a művelődés mai állapotával semmiképen sem egyeztethető meg. Ugy látszik tehát, hogy az igazság e csekély bizonyítékai is elhangoznának, mihelyt megszállásunk megszűnnék.

Legyen szíves e tekinteteket Rémusat ur elé terjeszteni, a nélkül ismétlem, hogy azoknak oly fordulat adna, mely részünkről a közvársági kormány iránti rossz hangulatot tanusítana. Méltóságod fektessen inkább súlyt a sajnálkozásra és csalatkozásra, melyet érzünk, hogy midőn a tárgyalások alkalmával a szíveségek kétségtelen jeleit adtuk, közvetlenül utána oly tüneményeket észleltünk, melyekkel szemben a közös bizalom fölélédesének reménye korainak tűnt fel.“ Bismarck.

Törvénysszéki kinevezések.

A segesvári törvénysszéki területén törvénysszéki bíráknak: Welher János nagysínsszéki bíró, Mateffy Károly n. enyedi úrbíri törvénysszéki alnököt, Wolff Ferencz segesvári törvénysszéki tanácsost és Gärtner Mihály köhalomszéki egyesbíró; Segesvárra járásbíró: Wenrich Mihály segesvári járásbíró, albirónak: Fabriczius Frigyes m.-vásárhelyi királyi táblai fogalmazót; Köhalomra járásbíró: Melas Vilmost, albirónak: Banuti Pál köhalomszéki főjegyzőt; Nagysínkre járásbíró: Kaufmann Károly nagy-sínsszéki törvénysszéki ülnököt;

a sepsi-szent-györgyi törvénysszéki területén törvénysszéki bíráknak: Brust Ignác sepsi-szt.-györgyi úrbíri törvénysszéki ülnököt, Könya Gerő háromszéki közügyészt és Balogh Izra háromszéki törvénysszéki ülnököt; Sepsi-Szent-Györgyre járásbíró: Vajna Károly sepsi-széki egyesbíró; albirónak: Gödri Ferencz sepsi-szent-györgyi városi egyesbíró; Barotra járásbíró: Csizsér Albert hidvég-peseleneki egyesbíró, albirónak: Benkő József illyefalvi városi főjegyzőt;

a szamos-újvári törvénysszéki területén törvénysszéki bíráknak: Péterffy Dénes dobokamegyei törvénysszéki ülnököt, Bárány Lukács szamos-újvári városi főbíró, Cserei Gábor dobokamegyei törvénysszéki ülnököt; Onács Sándor dobokamegyei törvénysszéki jegyzőt; Szamosújvárra járásbíró: Geiszler Soma nyug. járásbíró; Hidalmásra járásbíró: Majtényi Ferencz dobokamegyei törvénysszéki ülnököt, albirónak Telegdy Miklós dobokamegyei járásbíró; Páncsölésre járásbíró: Nemes Sándor dobokamegyei egyesbíró, — Székre járásbíró: Török Péter szamosújvári ügyvédet;

a székely-udvarhelyi törvénysszéki területén törvénysszéki bíráknak: Illyés Ferencz székely-udvarhelyi kir. urb. tsvszéki pótülnököt, Tibád Antal székelyudvarhelyi alkirálybíró, Tamás Károly székelyudvarhelysszéki ülnököt és Adám Dénes székely-keresztúri egyesbíró; Székely-Udvarhelyre járásbíró: Szabó Dénes székelyudvarhelyi egyesbíró; albirónak: László Dosokos udvarhelysszéki ügyészt és Sándor Albert székelyudvarhelyi városi tsvszéki ülnököt; Keresztúrra járásbíró: Szász Dénes legfőbb ítélősszéki fogalmazót; albirónak: Sebestyén István udvarhelysszéki tsvszéki aljegyzőt; Etédre járásbíró: Kassai Farkas Sámuel h.-okládi egyesbíró;

a tordai törvénysszéki területén törvénysszéki bíráknak: Veres Károly kolozvári urb. tsvszéki ülnököt. Csegezi Mihály aranysszéki törvénysszéki ülnököt, Székely Miklós tordamegyei egyes bíró és Sultini Dénes dévai úrbíri törvénysszéki ülnököt; Tordára járásbíró: Abt Ernő tordamegyei egyesbíró albirónak: Gál Géza aranysszéki törvénysszéki ülnököt, Nagy Zsigmond tordamegyei tsvszéki ügyészt; Marosludasra járásbíró: Laczhgyi Frigyes tordamegyei egyesbíró; Felvinczre járásbíró: Kovács Kelemen aranysszéki egyesbíró; Alsó-Járara

járásbíró: Füzy Sámuel tordamegyei egyesbíró; albirónak: Veszprémi László tordamegyei törvénysszéki ülnököt.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, december 29

— Szereday Ignác közfelkiállással alispánnak választatott.

— Idei december 26-án tartotta meg a Hylaria dalegyet eddig már 3-ik évi közgyűlését a v. tanácsház nagy termében. Az elnöki megnyitó beszéd kiemeli, hogy jelen év folytán az egyet pártoló tagjainak száma 342, a működélőké 34, a tisztelbelieké 9. — Az egyet levéltárában van 264 darab, melyeknek számát becses zeneművek ajándékozása által szaporították Gebbel, Fritsch, Gunesch, Hann, Böhm, Gegenbauer továbbá Zimay, Jakobi és Boenike urak. — Ezen évben tartott 5 dalestély alkalmával előadatott 36 karének és pedig 17 magyar 19 német, 4 magyar 4 német négyes — azonkívül még több kettős és magándalok s így minden tekintetben jelentékeny előhaladás mutatkozik. A pénztárnok jelentése szerint az évi jövedelem 1581 frt 99 kr. ebből kiadatott 1555 frt 42 kr. s így megmaradt fölöslegül 26 frt 57 kr. az egyetnek jelenlegi vagyona pedig 667 frt 57 krt képvisel. Ezekután a volt választmány leköszönvén — egyhangulag megválasztattak újból elnöknek Gegenbauer József; alelnöknek Mellik László; karmesternek Gunesch Károly; továbbá szavazás útján jegyzőnek Vajna Gyözö; pénztárnoknak Piger József; gazdának Slavicek József; levéltárnoknak Scholaster János; választmányi tagoknak Groisz Károly, Dr. Hintz György, Mátray Ernő, Kremer Sámuel; póttagoknak Böhm József, Beil Wenzel; tisztelbeli tagoknak Volkmann Róbert, Capp Albert és ig. Várady Mór.

— Alügyeseknek kinevezettek Abrudbányára: Péterffy Domokos. Brassóba Bock Frigyes, Fogarashba Könczey Károly, Gyergyó-Szt-Miklósra Melzl Oszkár, Hátszegre Szancsaly Antal, K.-Vásárhelyre Csekme Béla Kolozsvárra Bodor László és Drágos Elek, M.-Vásárhelyre Nemes Samu és Lákácsfy Aurél, Medgyesre Capesus Gusztáv, Naszódra Mikes Florián, Szebenbe Fekete Gábor.

— Kolozs megye új bizottmánya. Az igazolt megyei képviselők nevei felolvastattak. A régi bizottság áttette a belügyminiszterileg megerősített szabályzatot, mi is tudomásul vétetett. Megalakult a candidáló bizottság s decz. 29-én vala jelentését megteendő.

— Porosz hatalom. Az elszázi nép iskoláiból a franciaia tanárokat elűzték, s helyükbe németeket tettek. A germanizmust tüzzel-vassal viszik keresztül.

(Necrolog.) Kendi Kándida, kir. udvari tanácsos, néhai Nagy-Kedei Fekete Sámuel özvegye, saját és rokonai nevében fájdalommal jelenti, hogy szeretett édes anyja, az illetőknek rokona, Etédi ev. ref. pap. néhai Kendi Ferencz özvegye szül. Kibédi Orbán Judith, élete 79. özvegysege 10-ik évében, tüdő-svélhűdés következtében f. h. 25-én reggeli 9 órakor meghalt. A hü nőnek s felndhetetlen emlékü édes anyának kiszenvedett tetemei Schütz József piacszori bázától f. h. 28-án d. u. 3 órakor, feletők tartandó halotti ima után. egyelőre a köztetomotó kertében fognak megérdemlett nyugalomra helyezettetni, megy vögtszességtétőire a résztvevők szomoruan meghívotnak. Béke porainak, idv lelkeknek! Kolozsvárt, dec. 26-án 1871.

Nemzeti színház. Szombat decz. 30-án 1871. „A rablók“ operette 3 felvonásban.

Távíratí tudósítás a bécsi börzseről. Decz. 27-ről: 5% Metalliques 6.20. 5% Nemzeti kölcsön 72.—. 1860-diki államkölcsön 103.80. Bankrészvények 841. Hitelrészvények 329.—. London 116.60. Ezüst 547.—. Cs. kir. arany 5.51. Napoleondor 9.28.^{5/10} Földterhermentesítési kötvények: Magyar 79.—. Temesi 76.50. Erdélyi 75.75. Horv.-Slavon —.—.

Id. felelős szerkesztő: Sándor János.

Valódi aranykőszert, a mely roppant tökélet nyel el, most a gyakorlatias közönség nem visel többet, mert mosás olcsó árért teljes pótlékot nyújt az

Talmi arany!

Valódi csak itt! Valódi csak itt! Kereskedni, hogy az ékszer még több évi viselés után is nem változik meg, és a valódi aranytól meg nem különböztethető. Hogy bebiztosítsd mindenkinek lebelőve legyűk, következő olcsó árak szűkítik.

- Női ékszerek.**
- 1 Legelegényebb divatos órácsák 1 frt. 1.50.
 - 1 1.60, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 8.50, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.
- Úri ékszerek.**
- 1 Legelegényebb divatos órácsák 1 frt. 1.50.
 - 1 1.60, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 8.50, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.
- Brilliant-ékszer.**
- 1 A kövek valódi gyémántporral csiszolt és színezett kristályok, melyek eleven tüzetek sokaságát vesztik el. A finomabbak valódi ezüst foglaltak.
 - 1 mellű 1.50, 2 frt. igen finom 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 8.50, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.
- Gyász- és divat-ékszer.**
- 1 fekete, legegényebb alakú, jethol, lávból, hivaltárból és jel-utnásból.
 - 1 garnitúr mellű és fülbevaló, megegyező izléssel 30, 40, 50, 60, 80 kr. 1 frt. 1.30, 1.50 kr. 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 8.50, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

Az örökké illatozó ékszer.

természetes indiai növényből, a mely a természet jó illatot ad, sőt sem veszt el a leg-újabb divat szerint van alakítva. Ez ékszer eleganciára nézve felülmúlhatlan s illata miatt igen kedves. Ha egy helyig ebből az ékszerből egy garnitúr hord a egy terembe lép, az helyi percz alatt teljesen eltűnik illatát.

- 1 mellű 80 kr. 1 frt. 1.20, 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 8.50, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

GLATTAU N.

első párisi bazárjához Ausztria számára Búcsben, Mártírtérhez 51. Palatai Todenco

Megrendelések teljes szerinti nyelven is írva lehetnek. — A küldemények postautánvét mellett vagy a pénz beküldése után eszközöltek.

Teljes árjegyzék kívánságra ingyen küldetik meg.

12-24 (115)

Megjelent és Demjén László

könyvkereskedésében Kolozsvárt és általa minden könyvárusnál kapható:

Kolozsvár története.

Először 1860-ban megjelent. (1.) 5. és 6. kötet. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u. Egy külön kötet világtörténeti rajzokkal. (36 tábla.)

Irta Jakab Elek.

Ára 10 frt.

(327)

E művez tekintetben nagy, epochari munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradó emléket emelt. Sieszen tehát a város értékes közönsége, e munkát partfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmú és szaktudós írónak mielőbbi kiadására és munká folytatására, melynek legérdekesebb része az újabb történetre lesz. A ki megszerzi magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklődik fogja lapozgatni és benne bvárkodni, s a folytatást minden áron megszerzi magának.

Demjén László.